

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreviatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XVI. De Adulteriis & Stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63462)

tamen foret Christianis pro Infidelibus contra Fideles exercere, uti & arma aliâque instrumenta Belli ad Infideles, Paganos, Turcas &c. deferre. c. 6. de Judæis. Bull. Cœnæ. f. 7.

TITULUS XVI.

De Adulteriis, & Stupro.

SUMMARIUM.

1. Tractatur hic de peccatis Luxuria, consummata & non consummata.
2. 3. 4. Quid sit Fornicatio: Concubinitus: Stuprum: & quæ eorum pœna.
5. 6. 7. Quid Raptus: Incestus: Sacrilegium: & quæ eorum pœna.
8. 9. Quid Lenocinium: Adulterium: & quæ eorum pœna.
10. An conjunx adultera, quæ indè prolem peperit, teneatur marito manifestare delictum vel proli.
11. A quo alenda sit proles ex illicito concubitu genita.
12. Quædam notanda circa prædicta delicta.
13. Vitium contra Naturam, nempe Sodomia, Bestialitas, & Mollities seu Pollutio. Et quas habeant pœnas.
14. Delectatio Venerea, quæ etiam Carnalis, vel Morosa dicitur, voluntariè habita semper est peccatum mortuale. Differt à delectatione sensuali, & à Desiderio.

15. *An, & quale peccatum sit per cogitationem de re turpi, vel per actum externum sensitivum dare acusam delectationi vel commotioni Venerea.*
16. 17. 18. 19. 20. *An, & quando peccata sint Aspectus, Verba & Cantiones turpes, Lectio obscenorum, Oscula, & Tactus proprii vel alieni corporis.*
21. *An, & quando ponere actiones honestas, vel indifferentes (vel etiam illicitas) ex quibus oritura praevidetur commotio vel delectatio carnalis, vel etiam pollutio. Quomodo hæc differat à distillatione.*
22. 23. *Quanam ex dictis liceant Conjugibus, & Sponsis.*

Post delicta, quibus nocetur proximo in vita & corpore, modò subjunguntur delicta carnis seu luxuriæ, quibus violatur thorus alienus, & pudicitia. In *Rubrica* exprimentur duæ tantùm species Luxuriæ consummata; indè tamen Canonistæ occasionem arripiunt de reliquis quoque speciebus Luxuriæ consummata tractandi, nos verò etiam breviter de speciebus Luxuriæ non consummata, nimirum de delectatione morosa, osculis, tactibus &c. obscænis, ut studiosius evitentur hæc turpia vitia, & ii, qui Theologiæ Morali nunquam studuerunt, & tamen labuntur, sua peritiùs confiteri discant. Tam in illis quàm in istis progrediemur à levioribus ad graviores species. Antequam autem, mi peramande Juvenis, hanc materiam partim nimis utique crassam, partim valde subtilem, ex toto autem lubricam & spuream, quam pro utilitate

tua

tua ex multis & optimis Auctoribus magno labore in compendium redactam optima mente hic propono & breviter explico, aggrediaris legere, praefertim si hac in re periculosior es, paternè te monitum volo, atque vehementer te obtestor, ut priùs mentem ad DEUM erigas invocatò auxilio, & solo veritatis sincero amore, seclusa vitiosioritate, & obfirmatò contra omnem motum vel delectationem turpem, vel saltem consensum, animò interpolatis quoque non rarò ad DEUM precibus, pèrlegas, ne hac lectione, quæ ad tuam, vel aliorum etiam, conscientiam meliùs dirigendam tibi utilis vel necessaria esse potest, atque pro medicina contra tuæ (vel aliorum quoque) animæ veneream pestem servire, venenum tibi vel perniciem pares. Prodesse tibi, non obesse, scopus & labor meus est.

- 2 Dico I. *Fornicatio*, dicta à fornicibus seu locis obscuris, sub quibus olim scorta seu meretrices Romæ solebant prostare, *simplex* & specificè accepta est concubitus soluti cum soluta jam deflorata. Per *solutam* intellige personam nullo vinculo, Matrimonii, Voti solennis, Consanguinitatis & ligatam, ita ut cum complice validum posset contrahi Matrimonium. Est peccatum mortale, Juri Divino repugnans & Naturali. *Eph. 5. Gal. 5. Rom. 1.* Oppositam sententiam damnavit Innoc. XI. anno 1679. De Jure Civili pœnam non habet statutam: à plerisque tamen Nationibus honestatis laude florentibus variè puniri solet, prima mitius, secunda & ulterior asperius, ut fit, & fieri debet in Bavaria juxta Mandatum & Novellam 20. Sept. 1635. editam.

Dico

Dico 2. *Concubinatus* propriè dictus est concubitus soluti cum soluta jam deflorata frequentatus, adeoque est fornicatio frequentata cum eadem persona. Quamvis Jus Civile neque hunc puniat, in plerisque tamen locis suas habet pœnas vel ex consuetudine vel ex statutis. Quomodo puniatur de Jure Canonico Clericus fornicarius, & concubinarius, diximus *tit. 11. lib. III.*

Dico 3. *Stuprum* pressè acceptum est concubitus cum virgine nondum corrupta. *can. 2. v. stuprum autem. caus. 36. q. 1.* Additur (in ordine ad pœnam ordinariam) *non precedente conjugali pactione.* De Jure Civili stuprum committitur etiam in viduam honestè viventem. *§. 4. Inst. de Publ. Jud. l. 101. ff. de V. S.* Dividitur in *violentum*, *Noth-Zucht / Noth-Zwang* / quo opprimitur & defloratur virgo (vel vidua honesta) penitus invita, & totis viribus renitens: & in *non-violentum*, quod committitur cum consentiente in violationem: quod vix differt in ordine ad novum specie peccatum constituendum à fornicatione. Pœna stupri non-violenti cum virgine de Jure Civili apud honestiores erat publicatio dimidiæ partis bonorum, apud viliores fustigatio cum relegatione. *§. 4. cit.* quæ tamen pœnæ usu exoleverunt. De jure Canonico apud Clericos est depositio (hodie autem pœna arbitraria) cum dotatione puellæ: apud Laicos obligatio ducendi vel dotandi corruptam, optione penes hanc relicta. *c. 1. 2. h. t.* Pœna stupri violenti perfecti est pœna capitis, imperfecti pœna deportationis aut fustigationis &c. *l. 1. §. 2. ff. de Extraord. crim. Constit. Penali Caroli V. art. 119.*

Dico

5 Dico 4. *Raptus*, quo virgo vel alia mulier de loco in locum violentè abducitur libidinis exercendæ causâ, de Jure Civili punitur morte & amissione bonorum, si rapta sit virgo, vel mulier honestè vivens, ac per vim violata. De Jure Canonico excommunicatione, & si Clericus raptus, depositione. *can. 1. seqq. caus. 36. q. 2.* Si Raptus fiat Matrimonii causâ, incurritur excommunicatio ipso facto, infamia (& si Raptor fuit Clericus, depositio ferendæ sententiæ) cum obligatione dotandi raptam, sive ducatur sive non. *Trid. s. 24. c. 6. de ref. Matrim.*

6 Dico 5. *Incestus* est concubitus inter personas consanguineas, vel affines, in eo gradu, in quo Matrimonium nequeunt contrahere. Pena illius de Jure Civili non est satis determinata. *Ordnatio* tamen *Criminalis* Josephi I. *art. 19. s. 21.* dicitur statuisse pœnam gladii, si incestus committatur inter parentes & liberos: fratrem & sororem: privignum & novercam: vitricum & privignam: socerum & nurum. Ferè consonat *Jus Bavaricum in Nov. 3. Aug. anno 1700. edita.* conformiter *Juri Palatinatûs Superioris.* De Jure Canonico committentes incestum simpliciter excommunicandi. *can. 9. caus. 35. q. 2.* Clericos autem deponendi, præsertim si incestui conjungatur adulterium. per *can. 10. 11. d. 81.* In pena incestus attenditur computatio graduum secundum *Jus Canonicum* in utroque foro.

7 Dico 6. *Sacrilegium*, prout est delictum canonicum, & in foro externo punitur, est concubitus cum persona DEO dicata per votum solennitatis, videlicet cum Moniali. De *Jure Civili.*

Civili decreta est pœna mortis. *l. 5. C. de Episc. & Cler. Nov. 123. c. 43.* De Jure Canonico Laicus excommunicetur, Clericus autem ab Ordine depositus, & Beneficiò privatus, in Monasterium tradatur ad agendam pœnitentiam. *can. 6. & 28. caus. 27. q. 1.* Monialis verò violari se passa in arctius Monasterium vel in carcerem compingatur. *can. 11. 28. 30. q. cit.* Dixi, prout in foro externo punitur; nam pro foro interno committitur quoque sacrilegium, in Confessione Sacramentali aperendum, si unus, vel uterque delinquens voto simplici castitatis ligatus est, & à fortiori, si vir delinquens habeat votum solenne castitatis, uti sacerdotes & Religiosi; ut sacrilegi tamen non puniuntur, sed solum ut fornicarii, in foro externo.

Dico 7. *Lenocinium* est delictum, quo virgines vel aliæ fœminæ, aut, quod deterius est, liberi vel uxor prostituuntur aliis ad illicitum commercium carnale. Si parentes prostituunt liberos, vel maritus uxorem, probabiliter pœna est gladius. per *l. 2. §. 2. ff. ad L. Jul. de adult.* Si prostitutio fiat ab aliis personis, est arbitraria, v. g. fustigatio, relegatio, præcisio aurium &c. pro qualitate delicti & personarum.

Dico 8. *Adulterium* strictè acceptum, quod dicitur *alieni thori violatio*, de Jure Canonico Divino & Naturali est concubitus cum conjugè alieno vel aliena, seu est concubitus mariti, vel uxoris, cum persona extranea, soluta, vel ligata Matrimoniò aliò. Si maritus cum soluta, vel uxor cum soluto commisceatur, vocatur adulterium *simplex*. Si verò utraque pars delinquens est in conjugio, si nempe maritus cum alic-

Pars II.

S s

na

na conjuge, vel uxor cum alieno marito congregiatur, *duplex* appellatur. De Jure Civili proprie adulterium non committitur, si maritus peccet cum soluta. l. 6. ff. 1. ibi: *proprie adulterium in nupta committitur.* & l. 34. ff. ad L. Jul. de adul. Sed hodie etiam in foro Civili maritus cum soluta peccans habetur pro adultero. Omne adulterium præter peccatum luxuriæ involvit quoque peccatum injustitiæ, non obstante, quod fortis maritus consentiat in copulam conjugis cum alio nam contrariam propositionem damnavit Innocentius XI. Pœna adulterii alia est Criminalis, alia Civilis infligenda per Judicem post institutam actionem Criminalem vel Civilem, & probatò sufficiente adulteriò. Pœna *Criminalis* de Jure Civili Legi Julia de adulteriis olim erat deportatio seu exilium, postea gladius, quem rigorem respectu mulierum adulterarum mitigavit Justinianus (an episcopa uxor Theodora?) & virgis cæsas jussit destruere Monasterium: sed Carolus V. in Constit. Paderbornensi art. 120. ut volunt Interpretes, innovavit penam gladii. Verùm hanc in praxi ferè nullatenus propter primum saltem adulterium, irrogari experientia docet, sed puniri consuevit vel multatione pecuniariâ, vel relegatione, vel statione antea res Ecclesiæ cum accensa candela, vel etiam reclusionis, aut aliâ pœnâ pro diversa locorum consuetudine vel statuto. Quomodo gradatim puniatur adulterium, vel puniendum esset, in Bavaria præcipue dicitur in der Landts- und Policen-Ordnung tit. 9. art. 2. seqq. ac in Novella seu Mandato Caroli anno 1635. ubi pœnæ exasperantur, & secundum gradum (postquam nempe jam semel quis ob adulterium puni-

punitus est) cum conjugata commissum gladiò puniri jubetur. Expedit autem severè puniri adulteria, ne huic gravissimo sceleri ansa præbeatur. De Jure Canonico Laici excommunicari, fœminæ in Monasterium detrudi poterant. *c. 6. h. t. c. 19. de conv. conjug.* Clerici autem deponi, & in Monasterium detrudi. *can. 10. 11. d. 81.* cui hodie successit vi consuetudinis incarcerationio, vel multa pecuniaria, vel alia pœna arbitraria. *Civilis* pœna est divortium, quod conjunx innocens instituere potest, de quo ad *tit. de divortiiis* lib. IV. & amissio dotis, vel donationis propter nuptias, quam à parte adultera lucratur innocens. Actio, qua petitur divortium, secundum quid est Criminalis privata, & *mixta inter Civilem & Criminalem* appellatur *c. 5. de Procurat. in f.*

Quæres, an uxor adultera, quæ prolem conce- 10
pit & peperit ex adulterio, teneatur in conscientia id manifestare marito, vel proli spurix, ne maritus in aliena prole nutrienda, & liberi legitimi vel alii hæredes in successione hæreditaria, damnatum patiantur? R. Quamvis talis adultera (uti & adulter, cujus est proles) teneatur pro possibili tale damnum cavere vel ex bonis adulteri, vel ex suis paraphernalibus, vel parcius vivendo, vel proli spurix suadendo ingressum in Religionem successione incapacem &c. si verò neque id possit efficere, ordinariè tamen suum delictum manifestare non tenetur viro propter manifestum periculum vel mortis sibi aut proli adulteræ imminentis, vel perpetuæ exprobrationis, rixarum, odiorum inter conjuges, vel propinquos, aut divortii &c. minis verò proli adulterinæ, quia hæc non

tenetur credere matri, id etiam juranti, ut notant DD. Accedit, quòd sæpe præsumi possit, maritum & ejus liberos legitimos malle aliquod præjudicium in bonis fortunæ, quàm uxorem vel matrem suam, ita confundi vel coram se tantum præsertim si foret periculum diffamationis etiam apud alios, ex qua in se quoque redundaret aliqua macula, opprobrium, tristitia &c. ubi hujusmodi causæ excusantes non adsunt, utique tenerent suum aperire delictum aliis graviter perniciosa adultera.

II Petes, à quo alenda sit proles, ex fornicatione stupro, adulterio, vel alio illicito concubitu nati. Per se ab illo, qui pater est prolis (excepto alimentò lactis) usquedum se ipsam alere possit labore &c. nisi nempe ob paupertatem pater non posset; tunc enim mater, & si neque huic supporterent media alendi, avus paternus, & in hujus defectu maternus teneretur. text. & DD. in c. 3. d. eo, qui duxit. & l. 5. §. 1. 5. ff. de agnosc. lib. Molitor. tr. 2. d. 168. n. 11. seqq. Berlich. p. 5. concl. 31. 41. seqq. In dubio, quis pater sit, eò quòd femina cum pluribus rem habuerit, attendendum erit, in respectu cuius coincidat tempus partus, ubi quæritur que creditur juramento femina. Berlich. n. 1. &c. Si ex circumstantiis deprehendi nequeat, quis sit pater, tunc singuli, qui cum femina congressi sunt, pro rata debent concurrere ad alendam prolem; nisi de unius tantum congressu constaret. Alii autem negarent, tunc enim huic soli imputaretur hoc onus: si tamen contra alios militaret graves præsumptiones de habito congressu, deberet femina deferri juramentum, quo se purgaret.

suspicione fornicationis cum aliis vel alio habitæ, certumque prolis patrem prodat. König *h. n. 30.* cum Carpov. &c.

Notandum præterea est 1. quod pro foro inter- 12
no specialis malitia adulterii, sacrilegii, incestus (exponenda in Confessione Sacramentali) præter peccatum contra castitatem contrahatur etiam per tactus impudicos, oscula lasciva, & amplexus vel compressiones libidinosas personæ conjugatæ, votò castitatis obstrictæ, vel consanguineæ aut affinis, licet concubitus perfectus non accesserit. 2. Non solum marito licitum esse propter adulterium criminaliter accusare uxorem, sed etiam uxori maritum. *can. 22. & fin. caus. 32. q. 5. Constit. Pæn. Caroli V. art. 120.* licet olim *l. 1. C. ad L. Jul. de adult.* id uxori non fuerit permissum. Ratio datur in *can. 4. caus. cit. q. 1.* quia vir & uxor non judicantur ad imperia, h. e. inæqualiter. 3. Delicta carnis recensita, cum soleant committi in occulto ac sine arbitris, probari in Judicio posse etiam per præsumptiones violentas, ex talibus indicibus ortas, quæ faciunt moralem certitudinem. per *c. 12. de Pras. l. fin. C. de probat.* ut si solus & sola uno in lecto deprehensi sint &c. Masc. *concl. 57. seqq. Farinac. in Praxi Crim. de delictis carnis &c.* 4. Judicem in præfatis delictis, quia sunt mixti fori, tam Ecclesiasticum quam Sæcularem esse quidem posse. per *l. 30. C. ad L. Jul. de adult. c. 8. de for. comp. c. 5. de Procur.* &c. in Praxi tamen contra Laicos procedere non solere Judicem Ecclesiasticum. Ubi tamen ob adulterium agitur ad divortium, Judex Ecclesiasticus, & ubi agitur principaliter super causa dotis, vel ad interesse

temporale, velut ad restitutionem eorum, quæ maritus impendit in prole adulterina &c. Sæcularis privativè competens est.

- 13 Dico 9. *Vitium contra Naturam*, quod in genere luxuriæ turpissimum & nefandissimum dicitur, distinguitur in tres species. Prima vocatur *Sodomia*, aliâque est *perfecta*, quando coeunt duo ejusdem sexûs, mas cum mare, aut fœmina concumbit cum fœmina: alia autem imperfecta, quando quidem servatur diversitas sexûs, non tamen vas naturale sed coitus fit in parte corporis non ordinata ad generationem. Secunda est *Bestialitas*, seu coitus, vel commixtio hominis cum bruti animali qualicunque. Quò etiam refertur post concubitum cum dæmone in hominem se transfigurante. Tertia & infima est *Mollities* seu *Pollutio*, quæ est voluntaria humani seminis effusio abque omni concubitu, quæ nunquam fit sine peccato mortali, si studiosè procuretur, aut cum plena deliberatione admittatur. Hæc, quia vix unquam ad forum contentiosum deducitur, pœnam ordinariam in Jure non habet. Concubitus cum dæmone, cum non faciliè contingat, nisi apud magos & sagas, unà cum magia plectitur. *Bestialitas* punitur igne, ita ut non tantum homo (ordinarius tamen prius suffocatus vel capite plexus.) sed etiam brutum consumatur flammis. *Const. Pat. Carol. V. art. 116.* Ubi eadem pœna ignis statuitur in *Sodomiâ perfectâ*; quam tamen Jus antiquum *L. 1. §. 2. ff. de Extraord. crim.* & maximè *l. 31. C. ad L. Jul. de adult.* solum gladiò puniebatur. De Jure Canonico sodomizæ perfectæ reus, si Laicus est, excommunicari, si Clericus, ab Ordine de-

depositus & beneficio privatus in arctum Monasterium detrudi debet. *c. 4. de Excess. Prælat.* imò S. Pius V. in *Const. Horrendum*. Clericos, saltem si hoc cirmen frequentius commiserint, idque notorium sit, degradatos tradi voluit Curiaë sæculari secundum Leges Civiles puniendos.

Jam de speciebus Luxuriæ non consummata, in quibus non fit effusio seminis,

Dico 10. *Delectatio Venerea*, quæ etiam dicitur *carnalis* vel *turpis*, aut *morosa*, studiosè quaesita, vel voluntariè admissa, in personis solutis semper est peccatum mortale (& in personis voto castitatis ligatis accedit insuper nova malitia sacrilegii.) licet sistatur in tali delectatione. Ita communissima ex SS. litteris *Matth. 5. v. 28. & Eph. 5.* Ratio, quia talis delectatio ex natura sua & per se tendit ad profusionem seminis tanquam commotio spirituum genitalium, ac seminis, etsi per accidens effusio non sequatur. Et nisi Natura talem delectationem sub mortali prohiberet, pronissimum foret in tanta hominum fragilitate ulterius progredi, sæpissime effundi ac frustrari semen humanum cum gravissimo propagationis humani generis præjudicio. Atque hæc doctrina ita est vera, ut oppositam ne quidem probabilem censeam.

Dixi 1. *Delectatio*, seu complacentia in objecto turpi, ad luxuriam seu Venerem spectante, atque orta ex cogitatione circa rem veneream, v. g. circa fornicationem præteritam vel futuram &c. Dixi 2. *Venerea, Carnalis, vel Turpis*, quæ nimirum sentitur circa partes genitales per commotionem seminis vel spirituum generationi deservientium, quæ à quibusdam subinde etiam vocatur

sensitiva vel *sensualis*, sed hæc, si præse sumatur, est illa delectatio, quæ à sensibus percipitur ex proportione & conaturalitate, quam res habent cum organo alicujus sensûs, & ferè circa pectus, vel aliquem sensum, auditûs, tactûs &c. per motum spirituum vitalium sentitur, cujusmodi delectatio percipitur ex tactu holoserici mollis, an felis blandæ, auditu Musicæ, aspectu picturæ, odoratu floris, gustu sacchari &c. & hæc per se vacua culpâ, nisi præcisè sistatur in ea; tunc enim foret peccatum veniale propter aliquam inordinacionem. Dixi 3. *Morosa*, quando nempe voluntas delectationem advertens *moratur*, & sic se detinet in ea, quod fieri potest in unico instanti: unde *morosa* non dicitur à mora temporis, sed à detentione, approbatione, & consensu voluntatis in eam, licet non detur consensus in aliquod turpe opus; nam aliud est consentire in delectationem & aliud in opus turpe externum, quæ duo imperiti sæpe non distinguunt. Dixi 4. *Semper peccatum mortale*, ut aded in re & delectatione venerea non detur parvitas materiæ, quamvis ob imperfectionem actûs, seu propter defectum plenæ advertentiæ, deliberationis, aut consensûs illam non plenè liberi, aut propter admissam quam negligentiam, tarditatem, oscitantiam in repellenda cogitatione turpi ad turpem delectationem provocante, fiat peccatum veniale. Dixi 5. *Studiosè quasita*, h. e. voluntariè intenta per cogitationem de re turpi ad capiendam delectationem. Dixi 6. vel *voluntariè admissa*, licet præcedat non ea intentione cogitatum sit de re turpi, modo postmodum oborta tali cogitatione cum ple-

na advertentia ad malitiam, & deliberatione, approberur, ametur, & acceptetur cum consensu voluntatis delectatio. Dixi 7. *Licet sistatur in tali delectatione*; si enim accederet desiderium efficaciter adulterandi, fornicandi, impudicos tactus exercendi &c. esset specie diversum peccatum, in Confessione exprimendum, & si tale desiderium ferretur v. g. erga personam matrimonio ligatam, etiam hoc foret exprimendum.

Quæres, an etiam semper sit peccatum mortale per cogitationem de re turpi, vel per actum externum sensitivum, dare causam delectationi vel commotioni Venereæ? R. I. generaliter: si delectatio non quærat, nec voluntariè admittatur; seu si consensus in eam, aut periculum consensus proximum, non accedat, nunquam est peccatum mortale; nam aliud est delectatio Venerea, in quam consentitur, ac in qua non dari parvitatem materiæ diximus, & aliud est causa delectationis & commotionis carnalis, non tamen quæsitæ vel admittæ. Karchne in *tract. de actib. human. diss. 1. n. 721.* dicit, non quidem dari parvitatem materiæ in delectatione Venerea directè voluntaria, bene tamen in indirectè voluntaria, dum nempe aliquis vult causam illius absque consensu vel periculo proximo consensus in eam. R. 2. specialiter. Si cogitatio de rebus Venereis sit merè speculativa, seu talis, quæ quidem proponit objectum delectabile, sed non delectabiliter, & modo provocante ad delectationem carnalem, atque sistit in sola contemplatione objecti, per se nullum est peccatum, si talis cogitatio fiat ex rationabili causa, etiam tunc,

S s §

quan-

quando per accidens contra - vel præter intentionem moventur spiritus carnales, & sequitur motus sensibilis, uti si quis studet Casibus, explicat materiam luxuriæ, aut si Confessarius legit, audit, loquitur, declarat turpia. Ratio est, quia non placet res cogitata, sed cogitatio, seu cognitio & notitia veritatis, quam quis speculariter affequitur, vel ex justa causa applicat, & cogitando tractat. R. 3. si cogitatio sit practica, quæ nimirum cognoscitur objectum turpe modo delectabili & provocante ad delectationem sensibilem vel carnalem, ita ut moveantur spiritus carnales, tunc, si parùm duntaxat, vel mediocriter tantùm ex se, excitat commotionem spirituum genitalium, talis verò cogitatio absque justa causa excusante suscipitur, peccatum est veniale tantùm, nisi fortè apud valde debiles per accidens sit periculum consensûs in ipsam delectationem Veneream. Si verò illa cogitatio practica de se est vehemens, ac ex natura sua vehementer provocat ad Venerem, & proximè ad pollutionem, est peccatum mortale, si voluntariè foveatur talis cogitatio, & necessitas valde urgegens non exposcat talem cogitationem, & periculum consensûs in delectationem non abest. Cardenas in Crisi disp. 42. n. 118. 117. 131. 134. Karchne lo. cit. n. 83. R. 4. de actibus externis qui possunt vel solent excitare motus carnales, præter idem dicendum, quod respondi de cogitatione interna practica: si enim solùm modicè, vel mediocriter excitant, & justa est causa tales actus exercendi, & periculum consensûs in delectationem abest, tunc nullum est peccatum, ut si quis exci-

quitatione, attactu rei mollis, aspectu fœminæ in vultu &c. experiatur ejusmodi motus: veniale autem, si sine justa causa exercentur: mortale verò, si ex natura sua valde vehementer provocent ad delectationem carnalem ex una, ex altera verò parte non urgens adsit necessitas ponendi tales actiones, & periculum consensûs proximum non absit, uti foret aspectus vel tactus non obiter aut fortuitus partium obscœnarum alieni corporis, maximè diversi sexûs. Sed de his actibus externis in specie ulterius.

Dico II. Aspectus rerum de se non inhonestarum, & non provocantium ad commotionem carnalem, licet hæc præter intentionem sequatur, at sine periculo consensûs, culpâ vacat. 2. venialis tamen culpa erit, si per se possit ac soleat in aspiciente leves motus excitare, & fiat sine justa causa, v. g. ex curiositate, atque sine animo Venero, periculôque consensûs in delectationem. 3. gravis autem, si objectum sit valde turpe, per se graviter libidinem provocans quoslibet (seclusa necessitate aspiciendi, & stante periculo proximo consensûs) vel si intendatur delectatio Venera per aspectum etiam de se non inverecundum, ut si aspiciatur ex tali intentione facies fœminæ. P. Sporer & communis.

Dico 12. Verba turpia, lectio obscœnorum, 17 spectatio comœdiarum turpium, cantiones inhonestæ, gestus, litteræ, vel dona amatoria, si fiant tantum ex levitate, curiositate, ostentatione ingenii, vano solatio &c. absque scandalo aliorum, & delectatione Venera propria, uti & risus ad turpiloquium, non sunt mortalia peccata;

ra; bene tamen, si fiant animò impurò & cum dilectatione turpi, directè intenta, vel deliberatè admissa, aut cum gravi scandalo seu periculo re-næ spiritualis aliorum. *Sanch. de Matrim. l. 9. d. 46. n. 31. seqq. Filluc. Busenbaum &c.*

18 Dico 13. Choreæ secundùm se non sunt malæ, nec actus libidinis, sed lætitiæ. Facile tamen fiunt malæ, val venialiter propter vanitatem, petulantiam, amorosa verba vel gestus &c. vel mortaliter propter pravam intentionem se vel alios concitandi ad libidinem per oscula, tactus impuros, gestus graviter scandalosos &c. *La Croix l. 3. p. 1. n. 887. & alii.*

19 Dico 14. Oscula non obscena, uti & amplexus, si fiant officii causâ vel ex more patrio, vel amoris aut benevolentia augendæ ergo, non sunt peccata, licet per accidens suboriatur commotio & delectatio Venerea, modò absit consensus in illam. Si autem fient ex vanitate, levitate, petulantia, joco, vel etiam sensualitate, prout hæc dicit sensualem ac naturalem affectum, non delectationem Veneream, sunt peccata venialia, ut & oscula teneræ ætatis ex affectuoso amore, licet (at citra consensum vel periculum consensus) sequatur commotio Venerea & delectatio, aut sequatur prævideatur; quia tantùm indirectè est vitiosa in causa, non mortaliter peccaminosa. Si vero oscula figantur cum ardore vel mora, vel in parte valde impudica, aut si intendatur ad percipiendam delectationem Veneream, licet aliud intendatur, & absit periculum consensus ipsam pollutionem, sunt peccata mortalia, ut constat ex decisione Alexandri VII. oppositam propositionem

sitionem ordine 40. am. damnantis. Sanch. Sporer, Diana, la Croix *n.* 893. *seqq.*

Dico 15. Tactus proprii vel alieni corporis in 20 parte honesta, si fiunt ex causa rationabili, vel juxta morem patriæ, non malo fine, culpâ vacant, licet præter intentionem & absque periculo consensus oriantur commotiones turpes. Si verò fiant ex joco, levitate, petulantia &c. etiam in parte nuda alieni corporis, ejusdem tamen sexûs, vel super vestes alterius sexûs, vel in animalculis etiam ad genitalia, ordinariè peccatum est tantùm veniale, si absit periculum proximum consensus in delectationem Veneream, quæ indè foras oritur. Si autem per tactum proprii vel alieni corporis intendatur delectatio Venerea, vel etiam omnino pollutio, vel deliberatè admittatur, clarè est peccatum mortale; nisi & si tactus contingat in partibus inhonestis alieni corporis, maxime alterius sexûs. La Croix *n.* 887. *cit.*

Dico 16. Ponere actiones de se honestas, vel 21 saltem indifferentes, quas tamen suadet aliqua causa necessitatis vel utilitatis, vel etiam aliqua naturæ convenientia, quamvis prævideatur indè oritura commotio & delectatio carnalis, vel etiam ipsa pollutio, modò absit periculum consensus in illam, nullum est peccatum, ut est audire, dirigere, vel, ubi opus est, interrogare pœnitentes turpia confitentes, legere libros de rebus obscœnis studii causâ, tangere proprium corpus ex justa causa, cautè loqui cum fœmina, edere ac bibere servatâ temporantiâ &c. Veniale autem erit ponere actiones illicitas, etiam ad genus Luxuriæ pertinentes, quæ secundùm & per se solùm leviter influ-

influunt in commotionem carnalem vel pollutionem, ac ideo solum leviter in se peccaminosæ sunt, licet prævideatur commotio carnalis, vel etiam pollutio, at sine periculo consensûs, uti est cogitatio practica de objecto Venereo tepida, tactus manuum fœminæ, verba amatoria, & universim illi aspectus, oscula, tactus &c. quos superioris diximus non excedere peccatum veniale. At verò ponere actiones in genere Luxuriæ illicitas, quæ per se vehementer provocant Venerem, & ex natura sua tendunt ac graviter influunt ad commotionem carnalem aut pollutionem, licet abesset periculum consensûs in eam, peccatum mortale est, nisi urgens necessitas eas ponendi daretur sine periculo consensûs proximo, uti est cogitatio practica vehemens voluntariè habita, osculum lascivum, aspectus vel tactus valde impudicus non obiter factus, v. g. pudendorum alterius sexûs. Ratio, quia, sicut delectatio Venerea & pollutio, voluntariè admissa vel procurata, Jure Naturali graviter est prohibita ac intrinsecè mala, ita & illius causam de se efficacem ponere, nam quando graviter illicitum est directè aliquid velle, etiam graviter est illicitum indirectè & in sua causa illud velle. Vid. Sanch. d. 45. n. 4. 14. 15. &c. Karchne n. 79. 88. &c. Notant insuper DD. quòd idem intelligendum sit de distillatione, quod dicitur de pollutione. *Distillatio* differt à *Pollutione* per hoc, quòd in pollutione effundatur verum semen ad generationem destinatum, & ordinariè cum vehementi delectatione motûque carnis, in distillatione verò humor quidem subtilior, inter semen & urinam medius, ordinariè cum minori delectatione

tionem & carnis commotione, imò quandoque imperceptibiliter seu absque carnali motu.

Obijc. I. Grave peccatum est ponere actionem de se licitam, si ex ea prævideatur secutura homicidium, fornicatio &c. ergo etiam, si ex ea prævideatur secutura pollutio, à fortiori, si illa actio in genere Luxuriæ est illicita: ergo primum & secundum membrum non est verum. 2. Si pollutio est intrinsecè mala, tunc datur obligatio in somno naturaliter cæptam reprimendi omni possibili modo: sed hoc est contra communem. *R.* ad I. *N. conf.* nam homicidium causat damnum irreparabile, & fornicatio non sequitur nisi ex causis per se ordinatis ad coitum, quæ non verificantur de pollutione; nam hæc sequi potest ex causis licitis, vel leviter tantum illicitis, & per se cum illa non connexis: ergo tales causas pollutionis ponere non ita est prohibitum, sicut ponere causam homicidii aut fornicationis. Vid. Sanch. *n.* 14. Karchne *n.* 43. 44. 78. Ad 2. *N. sequelam:* est quidem obligatio non promovendi, vel positive non cooperandi ad cæptum aliunde naturalem seminis fluxum, non tamen impediendi vel cohibendi, ne natura aliunde, v. g. in somno, irritata se exoneret; hoc enim non est procurare, sed pati vel permittere fluxum humoris, ne corruptus noceat. Sed, ut evitetur consensus, omni modo cavendum, DEUS rogandus, mens avertenda, manus cohibenda &c.

Quæres, an hucusque dicta de delectatione Venerea, osculis, tactibus &c. etiam procedant in Conjugibus? 2. item in Sponsis? *R.* ad I. Conjugibus licet delectatio Venerea, aspectus, turpilo-

piloquia, oscula, tactus etiam impudici &c. si referantur ad copulam, qua concipi possit proles; cum, ubi finis est licitus, etiam media ad illum ordinata non sint prohibita: si tamen hæc ordinarentur *precisè* ad augendam voluptatem, seclusò pollutionis periculò, essent peccata venialia, sicut ipsa copula *precisè* ordinata ad voluptatem, eò quòd inordinatio sit *precisè* in voluptate quiescere; sicut edere & bibere *precisè* ideo, quia percipitur indè voluptas, inordinatum est: pariter, si dictos actus exercerent conjuges absque animo perveniendi ad copulam, aut sine alia causa, v. g. ad conservandum amorem conjugalem, & absque periculo pollutionis, peccatum foret veniale. Si tamen exercerent actus sodomie imperfectæ proximos, vel congregarentur modo valde dedecente, ac tali, ut per se proles concipi non possit, vel pollutionem procurarent, vel semen perderent studiosè aut voluntariè, essent peccata gravia contra Naturam. Sanchez l. 9. d. 45. Dian. Gob. Karchne, & alii. Quæ re habent conjuges, ut attendant. Et vitium non toties abuterentur suo statu (in quo multa ipsis licent) & non turpissimè peccarent!

23 *Et* ad 2. Sponsis, sicut copula & pollutio non minùs ac solutis, graviter est prohibita ita & delectatio carnalis proximè ad pollutionem disponens, cum sit inchoatio illius, uti & actus impudici, de se vehementer provocantes ad venerem, etiam seclusò pollutionis periculò, iisdem graviter sunt illiciti. Licent tamen ipsis actus pudici, in signum benevolentie exerciti sine pollutionis periculo, uti ap- ple-

plexus, oscula, & tactus non impudici, locutiones amatoriae, aspectus affabiles; quia Sponsalia dant jus ad talia amoris & benevolentiae signa ad conciliandum futurum Matrimonium; quamvis & ista ego dissuadenda censeam ob periculum progrediendi ulterius. Vid. Sanch. disp. 46. lib. 9. cit.

TITULUS XVII.

De Raptoribus, Incendiariis, & Violatoribus Ecclesiarum.

SUMMARIUM.

1. Quinam sint Raptores, Incendiarii, & Violatores Ecclesiarum: quid & quotuplex Rapina, Incendium, Sacrilegium.
2. Qua sit poena Raptoris, vel Rapinae.
3. Qua Incendii Dolosi, & Culposi.
4. Et qua Violationis Ecclesiarum.
5. An praesumendus sit dolus, vel culpa, casu quo oritur Incendium, & nescitur origo.

JAm sequuntur delicta, quibus laeditur proximus in bonis & rebus Fortunae, nimirum Rapina, à qua hoc loco Raptores Rauber/ Incendium, à quo Incendiarii, Brenner/ Mord-Brenner/ & violatio ac spoliatio Ecclesiarum, à qua Violatores Ecclesiarum denominantur, & hoc titulo explicantur; dein Furtum, Usura, Crimen falsi, Sortilegium, & Collusio, quae in sequentibus. Porro Rapina, nempe rerum (de Raptu enim personarum in tit. praeced. & tit. l. lib. IV. jam actum est) strictè sumpta de-

Pars II.

Tt

fui-